

PODSTAWY ZARZĄDZANIA W RATOWNICTWIE WODNYM

SKALSKI Dariusz W.

Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego m. Gdańsk, Polska
Narodowy Uniwersytet Gospodarki Wodnej i Wykorzystania Zasobów Naturalnych
m. Równe, Ukraina

<https://orcid.org/0000-0003-3280-3724>
dariuszskalski60@gmail.com

KOWALSKI Damian

Pomorska Szkoła Wyższa m. Starogard Gdański, Polska
Lwowski Państwowy Uniwersytet Kultury Fizycznej, Lwów, Ukraina

<https://orcid.org/0000-0002-4083-5710>

TSYHANOVSKA Nataliia

Charkowska Państwowa Akademia Kultury, m. Charków, Ukraina

<https://orcid.org/0000-0001-8168-4245>
e-mail: ncyganovskaa@gmail.com

KINDZER Bogdan

Lwowski Państwowy Uniwersytet Kultury Fizycznej, Lwów, Ukraina

<https://orcid.org/0000-0002-7503-4892>
E-mail: bogdankindzer@ukr.net

DUTCHAK Yurii

Chmielnicki Narodowy Uniwersytet, m. Chmielnicki, Ukraina

<https://orcid.org/0000-0003-0537-2316>
dutchakyur@khmnu.edu.ua

Niniejsza praca składa się w dwóch części, pierwsza z nich zawiera informacje teoretyczne na temat zarządzania oraz ratownictwa wodnego oraz druga metodologiczna. W pierwszej części autorzy opisali ratownictwo wodne, przedstawia historię ratownictwa, również możemy przeczytać jak na przestrzeni lat rozwinęło się ratownictwo, a także włączyć się w pojęcie jakim jest ratownictwo tonących. Kolejny element rozpoczyna się od rozszerzenia pojęcia zarządzania oraz rozbiła się na zarządzanie w ratownictwie wodnym, zespołem ratowników, a także bardzo istotne rozdysponowanie sprzętu, zebrane zostały informacje dotyczące funkcjonowania w pasie nadmorskim, opisuje się w nim zachodniopomorskie oraz pomorskie WOPR, którego bezpośrednio dotyczy pas nadmorski. Przedostatni rozdział mówi o specyfikacji pracy i zarządzania zespołem w śródlądziu oraz przedstawia działania chojnickiego i kościerskiego WOPR. Ostatni, element, który zawiera teorię przedstawia opis przypadków utonięć. Druga część pracy jest metodologiczna, przedstawiony w niej został cel i postawione hipotezy badawcze. Zawiera także wyniki i analizę badań oraz wyciągnięte z nich wnioski. Celem badania, które zostało przeprowadzone podczas tworzenia niniejszej pracy było sprawdzenie co ludzie myślą na temat ratownictwa wodnego, zarządzania nim, a także jakie decyzje podejmują by zapewnić sobie i swoim najbliższym bezpieczeństwo. Badanie miało uświadomić ankietowanym w jakim kierunku idzie ich postępowanie i myślenie o akwenach. Ankieta była anonimowa, wypełniana przez przypadkowe osoby, które wyraziły taką chęć. Udział w badaniu udział wzięło 80 osób, 40 kobiet oraz 40 mężczyzn. Badani zostali zróżnicowani pod względem płci oraz wieku. Na podstawie wyników można ulepszyć działanie ratownictwa wodnego w Polsce oraz szerzyć podstawową wiedzę na temat bezpieczeństwa i zagrożeń nad wodą.

Słowa kluczowe: zarządzanie, pływanie, woda, nauka, WOPR

<http://doi.org/10.31891/pcs.2024.4.7>

Wstęp

Mamy coraz bardziej wykwalifikowaną kadrę, lepsze wyposażenie, dokładniejsze oznakowanie, szkolenia na wyższym stopniu oraz bardziej rozwinięty sprzęt. We współczesnym świecie mamy wysoko rozwiniętą technologię, co samoczynnie doprowadza do rozwoju społeczeństwa, organizacji, środowiska itp [2, 5]. Również wszystkie te dziedziny rozwijające się prowadzą do postępów w ratownictwie wodnym. Kiedyś mieliśmy sprzęt, który oczywiście nadawał się do ratowania, ale nie był tak bardzo technologicznie rozwinięty jak ten dzisiejszy, nowoczesny [11,

15]. Jakiś czas temu były łodzie wiosłowe, które wykorzystuje się do dzisiaj, ale pojawiły się silniki, które wykorzystano w przypadku motorówek i skuterów wodnych [1, 4, 7]. Oprócz rozwoju ubioru dla ratownika możemy zauważyć postęp, jeżeli chodzi o sprzęt stosowany do ratowania tonących. Podstawą poruszania się na wodach otwartych była łódź wiosłowa lub kajak, a aktualnie mamy jeszcze łodzie wiosłowo-motorowe, łodzie motorowe, skutery wodne, deski ratownicze, pontony czy łódź hybrydowa [3, 8]. Przy dużych falach często łatwiej i szybciej jest dotrzeć do osoby tonącej przy pomocy sprzętu z silnikiem elektrycznym, aczkolwiek

posiadają one często wysokie spalanie. Łódź wiosłowa posiada większą sterowność i manewrowość, jest lekka i zwinna. Deska ratownicza jest jeszcze stosunkowo rzadko wykorzystywana, ale technologia i rozwój cały czas idą do przodu. Swoim wyglądem przypomina deskę do windsurfingu, lecz posiada uchwyty na burtach i ma 2,5m długości. Każda jednostka WOPR dostosowuje sprzęt do swoich ratowników oraz finansów jakie posiada. Sprzęt jaki kiedyś był używany, a jaki jest teraz to diametralna różnica, wszystko uległo rozwojowi co bardzo ułatwiło pracę ratownikom wodnym.

Ratowanie tonących

W ratowaniu tonących chodzi o to, aby udzielić pomocy osobie w potrzebie na akwenu, ale również nie zrobić krzywdy sobie ani nikomu dookoła. Nie można próbować kogoś ratować, jeżeli np. nie posiada się co najmniej umiejętności pływania [13, 20]. Najlepiej, jeżeli osoba pomagająca, ratująca (najczęściej ratownik WOPR) posiada ukończony kurs na ratownika oraz KPP – Kwalifikowaną Pierwszą Pomoc. Oczywiście zawsze istnieje ryzyko podczas przeprowadzania akcji ratowniczej, nawet u najlepiej wyszkolonej osoby, ponieważ woda to żywioł, na który nikt z nas nie ma wpływu. Jest tyle różnych scenariuszy, które pisze życie, podczas, gdy jakiś człowiek się topi mogą wystąpić prądy i najczęściej tylko ratownicy wiedzą jak w takiej sytuacji postępować, a ratowników mamy tylko na akwenach strzeżonych zarówno otwartych jak i zamkniętych. Każdy z nas powinien znać podstawy i umieć je zastosować podczas ratowania tonącego, kilka prostych zasad podczas udzielania pomocy, tak, aby móc pomóc, albo skutecznie współpracować z osobą, która lepiej pływa od nas i to ona wskazuje do wody, aby uratować ludzkie życie. „W pierwszej pomocy tonącemu najbardziej kluczową rzeczą jest czas, trzeba działać i reagować bardzo szybko, żeby okres niedotlenienia u takiej osoby był jak najkrótszy. Jeżeli widzimy, że ktoś tonie należy:

- niezwłocznie wezwać pomoc, dzwoniąc na numer alarmowy 112,
- ocenić sytuację,
- wybrać najbezpieczniejszą metodę akcji ratunkowej,

- w miarę możliwości rzucić tonącemu jakąś linę lub przedmiot, który pomoże mu utrzymać się na wodzie,

- jeżeli posiada się umiejętności pływania należy popłynąć na ratunek osobie tonącej, oczywiście również zabierając ze sobą przedmiot, który pomoże utrzymać się na wodzie i pomóc topielcowi,

- podpłynąć do osoby tonącej od tyłu, aby nie mogła się nas złapać i podtopiać, ponieważ często dzieje się tak w panice,

- życie swoje ponad życie topielca, to znaczy, że trzeba pamiętać o bezpieczeństwie, martwi nikogo nie uratujemy,

- nie posiadając umiejętności pływackich brać się za ratowanie, bardziej przydasz się na brzegu, gdzie możesz pomóc ratownikom i pokierować ich dokładne miejsce.

„Jeśli nie masz pewności co do swoich umiejętności i nie czujesz się bezpiecznie – nie wchodź do wody. Nie ratuj też tonącego bez asysty innych osób.” (Skalski i wsp. 2016)

Jeżeli poszkodowany jest już wyciągnięty na brzeg należy położyć go na wznak i sprawdzić czynności życiowe, mówiąc, dotknąć, lekko szturchnąć i patrząc na reakcję. Gdy widzimy, że osoba nie reaguje należy [5, 14]:

- udrożnić drogi oddechowe poszkodowanego i sprawdzić, czy oddycha – położyć jedną rękę na czole, drugą pod brodą i odchylić do tyłu, przyłożyć policzek nad usta, aby poczuć oddech, a oczy skierować na klatkę piersiową, aby zobaczyć unoszenie podczas oddychania. Sprawdzamy przez 10 sekund,

- jeżeli oddycha ustawiamy w pozycji bezpiecznej,

- jeżeli nie oddycha wykonujemy 5 wdechów – zabezpieczając się maseczką lub innym przepuszczalnym powietrze materiałem – następnie wykonujemy 30 uciśnień klatki piersiowej na około głębokość 5-6 cm.

Zarządzanie

Na początku należy sobie zadać pytanie czym tak właściwie jest zarządzanie. Dla Oxford Advanced Learner's Dictionary to kontrola i podejmowanie decyzji w przedsiębiorstwie lub innej organizacji. Według Cambridge to kontrolowanie lub organizowanie czegoś [3, 15, 16]. Zarządzanie to jedno pojęcie, pod którym każdy

widzi wiele różnych procesów i dotyczy wielu aspektów, które dotyczy przede wszystkim ludzi. Zadania i działania w zarządzaniu powinny być proste i jasne. Osoby zarządzające powinny umieć wyciągać wnioski i uczyć się na podstawie doświadczenia. Zarządzanie musi być zorientowane przede wszystkim na najistotniejszy, podstawowy i ostateczny rezultat czyli na zadowolenie. Zarządzanie jako nauka ma charakter określany jako interdyscyplinarny, czyli otwarty na inne nauki i czerpiący z nich. Nauki o zarządzaniu są „sztuką poznawania i budowania gmachu wiedzy człowieka” zarówno w odniesieniu do głębi, jak i zakresu jej materii [9, 11]. Zarządzanie jest jednym z rodzajów szeroko rozumianego kierowania. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe jest instytucją, na której czele stoją władze czyli zarząd, w którym zasiada prezes, kilku wiceprezesów oraz członkowie. Ich celem jest zarządzanie ratownictwem na akwenach zamkniętych jak i otwartych. Każdy kto zarządza daną jednostką WOPR ma na to na pewno inny pomysł, inaczej gospodaruje czasem, pieniędzmi, szkoleniami. I choć każdy ratownik powinien finalnie posiadać tę samą wiedzę to droga do jej zdobycia się różni. Pierwsza organizacja kursu z zakresu ratowania tonących odbyła się w latach 1927-1939 przez PZP – Polski Związek Pływacki. Od 1952 roku na Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie dodano elementy z zakresu ratownictwa wodnego, następnie dołączały się do tego wszystkie uczelnie sportowe w Polsce. Polski Związek Pływacki udostępnił Wodnemu Ochotniczemu Pogotowiu Ratunkowemu program szkolenia ratowników wodnych, odbyło się to w 1969 roku. Zgodnie z zasadami zarządzania i rozwoju program szkolenia ratowników wodnych ulegały modyfikacjom, w ostatnim okresie na podstawie matryc programowych Międzynarodowej Federacji Ratowania Życia. Budowę innowacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego rozpoczęła Państwowa Straż Pożarna w 1995r., w części którego znajdują się zasoby ratownictwa wodnego. Równolegle zostały przygotowane i wdrożone programy szkolenia strażaków PSP i druhów Ochotniczej Straży Pożarnych, zawierające uniwersalne treści z zakresu ratownictwa wodnego. Państwowa Straż Pożarna wraz z OSP posiada kompetencje, aby stworzyć i przygotowywać program szkolenia w zakresie ratownictwa wodnego,

które są niezbędne do zadań na obszarach wodnych. Porozumienie KSRG i WOPR pozwoliło ujednoczyć taktyki i metodyki pracy ratowników wodnych. Dokonano unifikacji sprzętu ratownictwa wodnego wykorzystywanego przez WOPR. W zarządzaniu ważne jest bezpieczeństwo, które jest cenione przez obywateli, ale także przez samych ratowników, oni muszą je zapewnić sobie i innym. Gdy w pracy ratownika na akwencie strzeżonym nie ma poczucia bezpieczeństwa znaczy to, że w zarządzaniu ratownictwem lub daną jednostką WOPR pojawił się błąd. W organizacjach ratowniczych kwestie zarządzania zdają się być szczególnie istotne, bowiem skuteczność tego procesu w sposób niemalże bezpośredni przekłada się na bezpieczeństwo ludzi, ochronę ich zdrowia i życia. Bezpieczeństwo wśród współczesnych zagrożeń opiera się na współpracy, również w aspekcie zarządzania z innymi organami. WOPR od zawsze współpracuje i wspólnie zarządza bezpieczeństwem obywateli. W systemie reagowania kryzysowego istotną rolę powinny odgrywać organizacje-specjalistyczne stowarzyszenia ratowników, które mogą wspierać lub współpracować z krajowym systemem ratowniczo-gaśniczym. Głównym celem pozarządowych organizacji ratowniczych jest organizowanie pomocy oraz jej udzielanie w przypadkach konieczności ratowania życia lub zdrowia ludzi na wodach śródlądowych, kąpieliskach morskich, w górach itp [21].

Zarządzanie w pasie nadmorskim, a na wodach śródlądowych

Każdy akwen charakteryzuje się inną specyfiką funkcjonowania i pracy, na pewno do każdego kąpieliska i zespołu trzeba podejść indywidualnie [17, 19]. Jeżeli zarządza się daną dziedziną tak jak w tym przypadku ratownictwem wodnym, podstawy są podobne, ponieważ mamy ratowników, czyli załogę, sprzęt, którym dysponuje jednostka oraz obszar przystosowany do pracy i zarządzania. To jak będziemy dysponować zasobami jednostki zależy od zarządcy, który dzieli koszt na wszystkie aspekty ratownictwa [22, 23]. Trzeba wziąć pod uwagę to, że na każdym kroku napotykają wydatki, a jednocześnie najważniejsze dla jednostki jest sprawne ratowanie zdrowia i życia populacji. Każdy prezes powinien brać pod

uwagę to na jakim obszarze pracuje jego zespół z ilu osób powinien się składać, jakie uprawnienia musi posiadać, aby sprawnie i szybko reagować, a także moc wykorzystywać cały sprzęt [4, 10]. Nad morzem przyda się więcej pojazdów, czyli np. quadów coraz bardziej popularnych, które ułatwiają szybkie przemieszczanie się po linii brzegowej, na pewno nie będą one potrzebne na niewielkim kąpielisku w porównaniu do morza nad jeziorem. Nad morzem również bardziej przydadzą się skutery wodne, którymi łatwiej jest pokonać często występujące duże fale, a na jeziorze korzystniej jest posiadać motorówkę [13, 20]. To zarządzający decydują na jaki sprzęt znajdą pieniądze, a na jaki nie, niestety stoją tu przed bardzo trudnym wyborem, ponieważ w ratowaniu ludzkiego życia nie powinno decydować się co jest ważniejsze, a co mniej ważne. Czy kupić trzy węgorze i dwie boje SP, a może jednak odwrotnie [1, 14]. Na pewno w wyposażeniu każdej jednostki musi znajdować się zarówno jedno jak i drugie, a od ratownika zależy czego użyje. Problem pojawia się wtedy, gdy czegoś zabraknie, jak decydować, podejmować tak ciężkie i często wiele ważące decyzje. Wiadomo, że nikt nie pracuje za darmo, nie chce robić tak zwanego wolontariatu zwłaszcza przy tak ciężkiej, stresującej i wiele wymagającej pracy. Tylko niestety w obecnych czasach często nie ma pieniędzy na kolejny etat, zwłaszcza w mniejszych jednostkach, a wymagania i potrzeby są ogromne, bo jak możemy powiedzieć rodzinie osoby, która się utopiła, że nie mieliśmy wystarczającej ilości osób w załodze, aby uratować wszystkich. Zapotrzebowania na ratowników są ogromne, też często płaca jest niezachęcająca, a ile kosztuje ludzkie życie, czy nie można zarządzić tak, aby był i sprzęt, i siła ludzka, to pytanie bardzo często zadają sobie rządzący daną jednostką [2, 6, 12]. Funkcjonowanie jednostek WOPR na terenie całej Polski ma wpływ na poczucie bezpieczeństwa obywateli, na który ogromny wpływ ma również zarządzanie. Zagrożenia przed którymi staje ratownik oraz jego przełożony mogą wpływać niekorzystnie na prowadzenie jednostki WOPR. Należy pamiętać, że człowiek nie ma wpływu na naturę i to jak zafalowane jest morze, czy nad jeziorem jest potężny wiatr nie możemy nic poradzić, ale liczy się to jak zareagujemy i jak w danej sytuacji będziemy dysponować siłą ludzką i sprzętem [3, 7]. Warto jednak zapobiegać sytuacją

kryzysowym na akwenach i uczyć się, jak w danej sytuacji reagować np. jeżeli jest burza ratownicy wywieszają czerwoną flagę, jeżeli akwen jest zbyt zafalowany również, zapobiega to niebezpiecznym sytuacją. Jeżeli coś się dzieje ratownik natychmiast działa, ale aktualnie jesteśmy na takim poziomie rozwoju, aby zapobiegać niebezpiecznym sytuacją np. jeżeli ktoś pije alkohol i chce wejść do wody ratownik ma prawo zareagować [10, 17]. Prognoza i analiza zagrożeń stają się jednym z najbardziej priorytetowych obszarów poznania, gdyż ściśle wiążą się z bezpieczeństwem, w pewnym sensie są jego antonimem. Sam fakt, iż zaistnieje zagrożenie nie znaczy, że kąpiący się nie czuje bezpieczeństwa, dlatego często ludzie tego nie rozumieją, w ratownictwie ważne jest, aby zarządzający znalazł czas i osoby na to by uświadamiać innych o zagrożeniach płynących z pewnych zachowań nad wodą. Zarówno w zarządzaniu jak i w życiu kryzys zawsze jest postrzegany w sposób negatywny, może być on związany z brakiem pracowników, funduszy itp. sprzeciwić się temu lub próbować wyjść na prostą mogą osoby stojące na czele, to one mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie. Zarządzanie to proces, który dzieli się na poszczególne fazy: planowania, organizowania, przeprowadzenia, kontroli [6, 10, 11, 23]

. Zarządzanie jest działalnością kierowniczą, wynikającą z posiadanych środków produkcji lub praw do ich użytkowania, polegającą na ustaleniu celów i strategii organizacji mających zapewnić rozwój. Proces ten jest działalnością opierającą się na środkach, jakie są przeznaczone do dyspozycji organów kierowniczych”. Gdy jednostka znajduje się w ciężkiej sytuacji należy wprowadzić zarządzanie kryzysowe, które składa się z faz: zapobieganie, przygotowania, reagowania i odbudowy. Oczywiście lepiej nie dopuszczać do sytuacji kryzysowych, ponieważ często ciężko się z nich wy dostać.

Metodologia badań

Celem wykonanych badań do owej pracy jest poznanie świadomości i umiejętności ludzi związanych z wybieraniem miejsca odpoczynku z wykorzystywaniem do kąpeli, pomocy i reagowania w razie potrzeby w kryzysowych sytuacjach nad wodą. Zadane pytania już wprowadzały ankietowanych w analizę swoich zachowań na akwenach. Osoby odpowiadające na pytania określały odbieranie innych ludzi nad wodą, a także swoje umiejętności i zachowania.

W trakcie realizowania badań postawiono cztery hipotezy badawcze:

1. Procent osób, które ukończyły kurs w ratownictwie wodnym jest mały.
2. Osoby pływające pod wpływem różnego rodzaju środków odurzających są w większości.
3. Ludzie częściej wolą nie reagować na osoby znajdujące się pod wpływem, które chcą wejść do wody.
4. Społeczeństwo częściej wybiera plaże/kąpieliska strzeżone.

W tej pracy autorzy wykorzystali trzy poniżej wymienione metody badawcze:

- ankietyzacja – kwestionariusz składał się z 17 pytań oraz 3 kryteriów różnicujących (metryczka). W ankiecie pojawiły się pytania

otwarte jak i zamknięte, jednokrotnego jak i wielokrotnego wyboru.

- analiza literatury – uzyskana wiedza stanowiła podstawę do stworzenia kwestionariusza ankiety;
- obserwacja – metoda pomocnicza, która zawiera w sobie doświadczenia własne autorki, jest ona jednym z funkcjonariuszy WOPR oraz była uczestnikiem jednej z powyżej wymienionych akcji ratowniczych podczas utonięcia.
- Grupa respondentów składała się z 80 osób po 40 kobiet i mężczyzn. Ankietowani byli wybierani losowo, z różnych środowisk, zróżnicowanych wiekowo. Szczegółowa analiza osób biorących udział w ankiecie znajduje się poniżej.

Tabela 1.

Udział ankietowanych w badaniu

Badani							
	Ogół	Kobiety (K)	Mężczyźni (M)	18-25 lat	26-40 lat	41-60 lat	Powyżej 60 lat
Ilość osób	80	40	40	35	35	6	4
Procent	100	50,00	50,00	43,75	43,75	7,50	5,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych wyników

Wyniki badań

Pierwsze pytanie po metryczce brzmiało: Czy zakończył/a Pan/Pani kurs na którykolwiek ze stopni w ratownictwie wodnym? Następnie ankietowani wpisywali jaki stopień posiadają. Zdecydowana mniejszość (18,75%) posiada którykolwiek ze stopni

w ratownictwie wodnym. Stopnie zdobywa się po określonym kursie, większość stopni musi być poprzedzone niższym. Np., aby być Instruktorem WOPR trzeba przejść przez trzy szczeble, tuż przed jest Młodszy Instruktor WOPR. Najwięcej, bo 15% ankietowanych posiada stopień ratownik wodny.

Tabela 2.

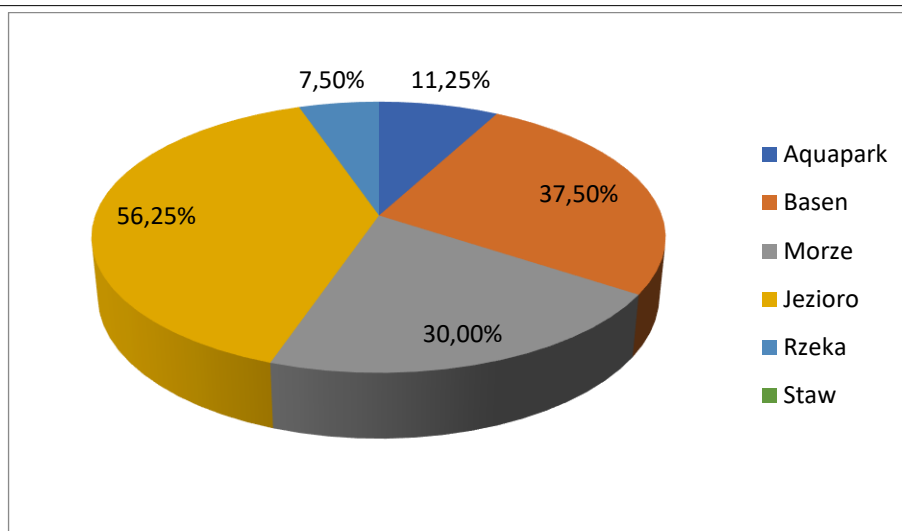
Posiadanie stopnia w ratownictwie wodnym

Typ odpowiedzi	% odpowiedzi ogółem	Ilość odpowiedzi według czynnika zmienności					
		Płeć		Wiek			
		K	M	18-25	26-40	41-60	Powyżej 60
Tak	18,75	11,25	7,50	7,50	7,50	2,50	1,25
Nie	56,25	38,75	42,50	36,25	36,25	5,00	3,75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych wyników

Pytanie w ankiecie dotyczyło korzystania z akwenów, oczywiście wiele z nas korzysta z każdego z podanych miejsc, aczkolwiek preferencje mamy zazwyczaj do jednego. Do

wyboru ankietowani mieli następujące odpowiedzi: Aquapark, basen, morze, jezioro, rzeka, staw. Można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

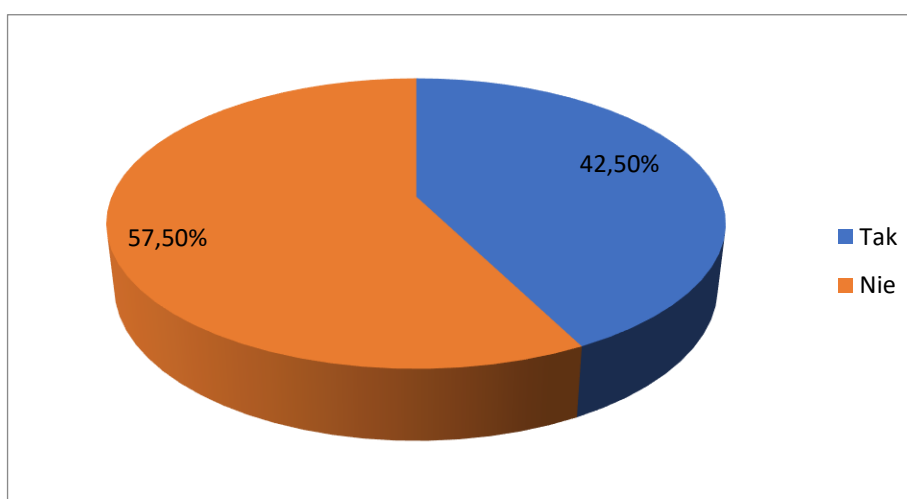

Rysunek 1. Preferencje w korzystaniu z akwenów (%)

(Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych wyników)

Niestety nadal wiele osób pływa pod wpływem środków odurzających całkowicie nieświadomych jakie to może nieść ze sobą konsekwencje. Inni zaś nawet mimo tego,

że są świadomi tego iż takie zachowanie może się zakończyć tragicznie i tak wchodzi do wody w stanie nietrzeźwości, odurzeni.

Rysunek 2. Pływanie pod wpływem środków odurzających (%)

(Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych wyników)

Ankietowani odpowiadali na pytanie: Czy kiedykolwiek pływał/a Pan/Pani pod wpływem substancji odurzających, aż 34 osoby opowiedziały na to pytanie twierdząco.

Na akwenach wodnych często dochodzi do niebezpiecznych sytuacji, gdy nie ma na nich ratowników pierwszymi osobami, które wtedy reagują są osoby znajdujące się w miejscu zdarzenia. Pytanie w ankiecie dotyczyło tego czy byliśmy świadkami wydarzenia niebezpiecznego na akwenu. Nawet kiedy jest się w miejscu, w którym wystąpiła niebezpieczna sytuacja nie zawsze jesteśmy tego

świadomi, stoimy gdzieś daleko, albo po prostu nie zauważamy tego. Ankietowani w podziale na płeć odpowiadali podobnie kobiety 30% nie, a mężczyźni 27,5%.

Jak wiele z nas korzysta z uroków plaż, atrakcji basenów i parków wodnych, a jednak cały czas nie wszyscy posiadają umiejętność pływania. Mimo tego iż aktualnie woda towarzyszy nam w bardzo wielu miejscach. Wypożyczając sprzęt wodny mało kto ubiera na siebie kamizelkę asekuracyjną, jest ona najczęściej na pokładzie, ale leży sobie w oddali. Przy braku umiejętności pływania nie bierzemy pod uwagę konsekwencji z pewnych zachowań.

Tabela 3.

Posiadanie umiejętności pływania

Typ odpowiedzi	% odpowiedzi ogółem	% odpowiedzi według czynnika zmienności					
		Płeć		Wiek			
		K	M	18-25	26-40	41-60	Powyżej 60
Tak	70,00	32,50	37,50	27,50	31,25	6,25	5,00
Nie	30,00	17,50	12,50	13,75	15,00	1,25	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych wyników

Zdecydowana większość ankietowanych potrafi pływać, najwięcej, bo 37,50% to mężczyźni, lecz ze względu na wiek 31,25% w przedziale 26-40 lat. Mimo tego, iż lubimy komfort i poczucie bezpieczeństwa nie zawsze wybieramy to co dla nas najlepsze. Pytanie do

ankietowanych brzmiało: Czy wybierają Państwo akweny strzeżone, odpowiedzi zostały przedstawione w poniższych tabelach i wykresach wraz z podziałem na grupy wiekowe i płeć ankietowanych.

Tabela 4.

Czy wybierają Państwo kąpieliska strzeżone?

Typ odpowiedzi	% odpowiedzi ogółem	% odpowiedzi według czynnika zmienności					
		Płeć		Wiek			
		K	M	18-25	26-40	41-60	Powyżej 60
Tak	80,00	37,50	42,50	32,50	35,00	7,50	5,00
Nie	20,00	12,50	7,50	11,25	8,75	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych wyników

W przypadku dwóch grup wiekowych wybór zawsze pada na kąpieliska strzeżone, aczkolwiek reszta grup odpowiedzi rozkładają się na obie odpowiedzi. Mimo wszystko znaczna większość również odpowiedziała, że wybiera kąpieliska strzeżone. Pierwsza pomoc jest coraz częściej nauczana od najmłodszych lat, już w przedszkolu odbywają się pokazy ratownictwa. Mimo to

wielu dorosłych nie wie co zrobić w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia. Ratownik wodny ma obowiązek reagować w każdym momencie, nie ważne czy jest w czy po pracy. Ankietowani na pytanie o umiejętność udzielenia pierwszej pomocy odpowiadali różnie. Poniżej zostały przedstawione wyniki procentowe.

Tabela 5.

Czy umieją Państwo udzielać pierwszej pomocy?

Typ odpowiedzi	% odpowiedzi ogółem	% odpowiedzi według czynnika zmienności					
		Płeć		Wiek			
		K	M	18-25	26-40	41-60	Powyżej 60
Tak	81,25	38,75	42,50	36,25	36,25	5,00	3,75
Nie	18,75	11,25	7,50	7,50	7,50	2,50	1,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych wyników

Weryfikacja hipotez badawczych

Postawione w badaniu hipotezy zostały zweryfikowane następująco:

1. Pierwsza z hipotez zakładała, że procent osób, które ukończyły kurs w ratownictwie wodnym jest mały. Zweryfikowana została pozytywnie.

2. Osoby pływające pod wpływem różnego rodzaju środków odurzających są w większości – zweryfikowana negatywnie.

3. Hipoteza trzecia twierdziła, że ludzie częściej wolą nie reagować na osoby znajdujące się pod wpływem, które chcą wejść do wody zweryfikowana negatywnie.

4. Czwarta hipoteza zakładająca, że społeczeństwo częściej wybiera plaże/kąpieliska strzeżone został zweryfikowana pozytywnie.

Podsumowanie, wnioski końcowe

Ankieta miała na celu zweryfikowanie jak ludzie odbierają spędzanie czasu nad wodą, co jest dla nich w tym aspekcie ważne i na co zwracają uwagę wybierając miejsce dla siebie. Z odpowiedzi wynika, że mało osób ukończyło którykolwiek ze stopni na ratownika wodnego, aczkolwiek niektórzy przywiązują do tego wagę i pną się w tym kierunku ku gorze. Każdy człowiek ma jakieś spojrzenie na wodę, niektórzy wolą korzystać z morza, aby się ochłodzić czy zrelaksować, inni zaś preferują jezioro z różnych powodów. Dla różnych osób coś innego będzie odpowiednie. Osoby, które spędzają czas na akwenach wodnych, a niekoniecznie są ratownikami i tak wybierają miejsca strzeżone wykorzystywane do kąpieli. Mimo tego, iż w niektórych miejscach stacjonują i pracują ratownicy częściej z ankietowanych pływała pod wpływem alkoholu

lub substancji odurzających, mimo częstej świadomości tego co może się wydarzyć. Są osoby, które nie zwracają na ten aspekt uwagi, na szczęście w ankiecie wiele osób odpowiadało, że jednak reagują w sytuacji, gdy widzą, że ktoś jest w stanie, w którym nie powinien wchodzić do wody. Jednak niektórzy napisali, że wcale nie reagują lub nie zwracają uwagi na takie osoby co może kończyć się tragicznie. Ponad połowa osób była świadkiem niebezpiecznego zdarzenia w wodzie i tylko w 15% byli obecni ratownicy, czyli miało to miejsce na wodach strzeżonych. Niektórzy kierując się wyborem kąpieliska zwracają uwagę na swoje umiejętności pływackie, ale w tak rozwiniętym świecie nadal wielu z nas nie umie pływać. Oczywiście nigdy nie jest za późno, aby takie umiejętności posiadać. A jeżeli już nie chce lub ciężko jest komuś nauczyć się pływać to przynajmniej należy wiedzieć co zrobić w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia własnego czy innych. Mimo to dużo osób nie wie jak zareagować w danej sytuacji i nie umie udzielić pierwszej pomocy.

Pismienictwo

1. Bloch-Bogusławska E., Wolska E., Paradowska A., Grapatyn G., 2008, *Sądowo-lekarska analiza utonięć w materiałach Zakładu Medycyny Sądowej w Bydgoszczy w latach 1992-2002*, Bydgoszcz, s. 23 – 30.
2. Czerwiński J., Przybylski W. *Problem indywidualnego kierowania procesem treningowym sportowców*, [w:] *Trening sportowy na przełomie wieków*, t. 17, AWF, Warszawa. s. 61-66
3. Derbyshire E, 2012. *An Intervention to Improve Cognition and Hydration in UK School Children using Bottled Water*. *Complete Nutrition* May; 12(2): s.18-20.
4. Escobar-Cardozo GD., Correa-Bautista JE., González-Jiménez E., Schmidt-RioValle J., Ramírez-Vélez R. 2020 *Percentiles of body fat measured by bioelectrical impedance in children and adolescents from Bogotá (Colombia): the FUPRECOL study*. *Arch Argent Pediatr*; 114(2): s.135-142.
5. Ficoń K., 2007, *Inżynieria zarządzania kryzysowego, podejście systemowe*, Warszawa, 72 – 80.
6. Gruszka J., Malczyk E. 2012. *Sposób żywienia pacjentów zgłaszających się do gabinetu dietetycznego*. *Bromat. Chem. Toksykol.* 45(3): s. 619-627.
7. Hagner-Derengowska M., Hagner W., Zubrzycki I., Krakowiak H., Słomko W., Dzierżanowski M., Rakowski A., Wiącek-Zubrzycka M. 2014. *Body structure and composition of canoeists and kayakers: analysis of junior and teenage polish national canoeing team*. *Biol Sport*. Dec; 31(4): s.323-326.
8. Jemieliński D., Latusek D., 2005, *Zarządzanie: teoria i praktyka od podstaw*, Warszawa, 10 – 17.
9. Lieberman HR. 2007. *Hydration and cognition: a critical review & recommendations for future research*. *J Am Coll Nutr*. Oct; 26(5): s.555-561.
10. Makar P., Pęczak-Graczyk A., Waade B., Maksim H. 2015. *Wpływ objętości treningowej na wyniki uzyskane podczas Mistrzostw Polski Juniorów na przykładzie wybranych klubów pływackich*. W: Moska W. Przybylski S., Skalski D. (red.). *Ratownictwo wodne, sport pływacki i kultura fizyczna w teorii i praktyce*. T. 2 . AWF, Gdańsk. s. 78-90.
11. Moony R., Corley G., Godfrey A., Quinlan LR., Ó'Leighin G. 2015. *Inertial Sensor Technology for Elite Swimming Performance Analysis: A Systematic Review*. *Sensors*, 16(1): s. 18.
12. Moska W., Skalski D., Kowalski D., *Obciążenia treningowe zawodników reprezentacji kadry narodowej juniorów w pływaniu*, Gdańsk 2021, s. 12-17.
13. Moska W., Skalski D., Makar P., Kowalski D., *Trening zdolności motorycznych w pływaniu*, PSW w Starogardzie Gdańskim, Starogard Gdański 2018, s. 132-135.
14. Noradilah MJ, Ang YN, Kamaruddin NA, Deurenberg P, Ismail MN, Poh BK. 2016. *Assessing Body Fat of Children by Skinfold Thickness, Bioelectrical Impedance Analysis, and Dual-Energy X-Ray Absorptiometry: A Validation Study Among Malay Children Aged 7 to 11 Years*. *Asia-pac J public he*, Apr 12. s. 149 – 151.
15. Petri C, Mascherini G, Bini V, Anania G, CALÀ P, Toncelli L, Galanti G. 2016. *Integrated total body composition versus Body Mass Index in young athletes*. *Minerva Pediatr*. Apr 8. s. 6-9.

16. São Romão Preto L., Nogueiro Santos AL., Mendes ME., Pinto Novo A., Pimentel MH. 2015. *Functional impairment, fear of falling and body composition in institutionalized elderly*. *Enferm Clin*. Mar-Apr; 25(2): s. 81-86.
17. Skalski D., 2011, *Ratownictwo wodne – podstawowe przepisy i pierwsza pomoc przedlekarska*, Skarszewy, s. 45 – 52.
18. Skalski D., Kowalski D., Ostrowski A., Makar P., Stanula A., *Dewiacje w sporcie wyczynowym a ich wpływ na edukacje zdrowotną*, W: *Medycyna i zdrowie: wybrane aspekty ratownictwa*. T. 4 / red. nauk. D. Skalski, B. Duda-Biernacka, D. Kowalski, R. Zwara 2021 r. s. 74–80.
19. Skalski D., Makar P., Waade B., Pęczak-Graczyk A., Przybylski S., 2016, *Współczesny system szkolenia ratowników wodnych w Polsce. Wybrane aspekty formalne*, Bydgoszcz-Gdańsk s. 102 – 113.
20. Skalski D., Tuz M., Formela M., Pożarski D., 2019, *Bezpieczeństwo, ratownictwo wodne i zarządzanie. Wybrane aspekty*, Gdańsk. s. 18 - 25
21. Skalski D., *Zarządzanie kryzysowe i bezpieczeństwo wodne. Wybrane aspekty ratownictwa wodnego*, Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim przy udziale Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku i Towarzystwa Naukowego w Grudziądzu, Gdańsk – Starogard Gdański, 2018 r. s.78-81.
22. Telak J., Skalski D., Zieliński E., Czarnecki D., 2020, *Bezpieczeństwo, zarządzanie, medycyna i kultura fizyczna. Perspektywa 40 lat Słupskiego WOPR. TOM I*, Gdańsk, s. 36 – 41.
23. Telak J., Zieliński E., 2015, *Bezpieczeństwo i ratownictwo*, Bydgoszcz, s. 72 – 75.

Анотація

СКАЛЬСЬКІ Даріуш

Академія фізичного виховання і спорту імені Єнджея Снядецького в Гданську, Польща
Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна

КОВАЛЬСЬКІ Даміан

Поморський університет прикладних наук, Старогард Гданськ, Польща
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського, Львів, Україна

ЦИГАНОВСЬКА Наталія

Харківська державна академія культури, Харків, Україна

КІНДЗЕР Богдан

Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського, Львів, Україна

ДУТЧАК Юрій

Хмельницький національний університет, Україна

ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ В РЯТУВАЛЬНІЙ СПРАВІ НА ВОДІ

Дана робота складається з двох частин, перша з яких містить теоретичні відомості з управління та рятування на воді, а друга – методичні. У першій частині автори описали рятування на воді, подають історію рятування, також можна прочитати, як розвивалося рятування протягом багатьох років, а також заглибитися в концепцію порятунку потоплюючих. Наступний елемент починається з розширення концепції управління та розбивається на управління рятуванням на воді, команду рятувальників, а також дуже важливий розподіл обладнання, збирається інформація про функціонування в прибережній смузі, описується Західнопоморська та Поморська WOPR, яка безпосередньо стосується прибережної смуги.

У передостанньому розділі розповідається про специфікацію роботи та управління командою у внутрішній країні та представляє діяльність Хойницького та Косцежинського WOPR. Останній елемент, який містить теорія, представляє опис випадків утоплення.

Друга частина роботи є методологічним, у ньому представлена мета та висунуті гіпотези дослідження. Він також містить результати досліджень, аналіз і зроблені з них висновки.

Метою дослідження, яке проводилося під час створення цієї роботи, було перевірити, що люди думають про рятування на воді, її управління та які рішення вони приймають для забезпечення безпеки себе та своїх близьких. Дослідження мало на меті поінформувати респондентів про те, в якому напрямку рухається їхня поведінка та думки щодо водойм. Опитування було анонімним, його заповнювали випадкові люди, які висловили таке бажання. У дослідженні взяли участь 80 осіб, 40 жінок і 40 чоловіків. Респонденти були різними за статтю та віком. Завдяки отриманим результатам можна покращити рятувальні роботи на воді в Польщі та поширити базові знання про безпеку води та загрози.

Ключові слова: менеджмент, плавання, вода, наука, WOPR.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2024 р.